

”Ställföreträdarna utnyttjas för att dölja välfärdens brister”

Det skulle kosta kommunerna åtskilliga miljarder kronor att låta socialsekreterare och jurister utföra de uppgifter vi gode män och förvaltare i dag hanterar, skriver Bernth Nyström.

Publicerad: 16 januari 2025, 05:20 Dagens Samhälle.

Länk till artikeln: <https://www.dagensamhalle.se/opinion/debatt/stallforetradarna-utnyttjas-for-att-dolja-valfardens-brister/>

Det här är opinionsmaterial

Åsikterna som uttrycks här står skribenten/skribenterna för.

Ställföreträdaren Bernth Nyström.

Foto: Lina Nyström

Som god man eller förvaltare är jag en av de tiotusentals människor som varje dag ställer upp för de mest utsatta i vårt samhälle. Vi hjälper personer som inte själva kan hantera sin ekonomi, bevaka sina rättigheter eller få vardagen att gå ihop.

Det är ett arbete som kräver kunskap, engagemang och tid. Vi bemöts ofta av makthavare med en retorik som handlar om ”medmänsklighet” och ”solidaritet”, samtidigt som våra insatser utnyttjas för att dölja välfärdens brister.

Makthavarna – från kommunala överförmyndare till nationella beslutsfattare – är ofta snabba att hylla vårt arbete. Och många av oss ställföreträdare ser det som en plikt att hjälpa dem som inte kan stå upp för sig själva. Men bakom alla vackra ord döljer sig en obekväm sanning: vårt arbete är grunden för ett trasigt system.

Det skulle kosta kommunerna åtskilliga miljarder kronor att låta socialsekreterare, jurister och andra professionella aktörer utföra de uppgifter vi ställföreträdare i dag hanterar. Detta inkluderar allt ifrån att hantera ekonomiska ärenden till att förhandla med vården.

Vi får i genomsnitt mellan 5000 och 12 000 kronor per uppdrag och år, beroende på uppdragets omfattning och vilken kommun vi tillhör. I praktiken arbetar vi ideellt för att hålla välfärden flytande, samtidigt som kommunerna sparar enorma summor pengar.

Genom att romantisera ställföreträdarskapet som ett ideellt kall har makthavarna etablerat en norm som gör det oacceptabelt att kräva skälig ersättning för arbetet. När vi lyfter frågan om högre arvoden eller bättre stöd möts vi ofta av motargument om att det skulle "urholka den ideella andan". Detta är inget annat än ett sätt att undvika ansvar för att säkerställa att välfärdens fundament fungerar.

Den här inställningen får också konsekvenser för rekryteringen av nya gode män och förvaltare. I många kommuner saknas det hundratals ställföreträdare, och befintliga uppdrag staplas på de få som är kvar. Risken är stor att vi bränner ut oss och att kommunerna i stället måste anlita företag som vill göra affär av ställföreträdarskapet.

Om samhället verkligen värderade vårt arbete skulle vi få det stöd och den ersättning vi förtjänar. Våra arvoden skulle spegla det arbete vi lägger ner och den tid och det ansvar som krävs. Administrationen skulle förenklas, och vi skulle erbjudas bättre utbildning, fortbildning och juridiskt stöd. Framför allt borde vårt arbete ses som en del av välfärdens grundläggande funktioner, inte som en frivillig insats som kommunen kan ta för given.

Om inte situationen förändras riskerar vi att ställföreträdarskapet kollapsar, för de ideella krafterna kan inte längre bära en välfärd som monteras ner bit för bit. Det är dags att makthavarna slutar prata om det fina i det ideella arbetet och i stället tar ansvar för att ge oss de resurser vi behöver för att göra vårt jobb – och för att säkerställa att ingen som behöver hjälp lämnas utan.

Bernth Nyström

Ställföreträdare